

WYNIKI DOTYCHCZASOWYCH BADAŃ NAD OCENĄ UŻYTKOWOŚCI MIĘSNEJ OWCY UHRUSKIEJ

Tadeusz Efner, Krystyna Maciejewska

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, Zakład Hodowli Owiec,
AR w Lublinie

W ostatnich latach na całym świecie wzrosło zainteresowanie produkcją baraniny, a jej eksport zaczął odgrywać wybitną rolę [10]. Jako jedną z metod prowadzących do zwiększenia podaży baraniny powszechnie uznano stosowanie towarowych krzyżowań międzyrasowych. W Polsce wykonano szereg badań z tego zakresu, pozwalających ocenić przydatność niektórych importowanych ras do poprawy mięsności owiec ras rodzimych, szczególnie merynosa.

W rejonie Lubelszczyzny, ze względu na duże rozdrobnienie hodowli owiec, stosowanie towarowych krzyżowań budziło pewne obawy, zwłaszcza, że owce pod względem użytkowości wełnistej stanowiły materiał dość wyrównany. Duży wpływ na tę konsolidację wywarły, w północno-wschodnich rejonach owce uhruskie. Badania nad ich wartością rzezną rozpoczęto przed kilkunastu laty. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wyników tych badań w ogólnym zarysie.

MATERIAŁ I METODY

Materiał do niniejszego opracowania zaczerpnięto głównie z prac badawczych prowadzonych w latach 1963-1976 [1-7], uzupełniając go dodatkowo wykonanymi obliczeniami współczynników korelacji między niektórymi składnikami analizy poubojowej.

OMOWIENIE WYNIKÓW

Przeanalizowanie wartości skopów ubijanych w wieku 80, 100 i 135 dni oraz 8 i 10 miesięcy wykazało, że najwyższe przyrosty dzienne (251-215 g) miały trzy pierwsze grupy wiekowe; dwie pozostałe rosły znacznie wolniej (158-145 g).

Wydajność rzeźna owiec wszystkich grup (tab. 1) wahała się w granicach 46-50⁰/₀, zwiększając się wraz z wiekiem i masą ciała. Podobnie z wiekiem wzrastała procentowa zawartość tłuszczu okołojelitowego i kręzkowego oraz ciężar skóry [4]. Procentowy udział w masie ciała innych odpadów poubojowych był mniej więcej taki sam [2, 4, 6]. Średnia masa wyrębów prawej półtuszy wraz z jej masą (tab. 1) zwiększała się proporcjonalnie z wiekiem, a udział części cennych wahał się w granicach 40-43⁰/₀ (dane dotyczą skopów w różnym wieku [4], z różnego typu urodzenia [6, 7] i o różnej masie ciała w obrębie grup wiekowych [2]).

Tabela 1

Wybrane cechy użytkowości mięsnej owiec uhruskich [1,2,4,6,7]

Badane cechy	Wiek				
	80 dni	100 dni	135 dni	8 miesięcy	10 miesięcy
Masa ciała przed ubojem (kg)	25,75	29,50	34,68	38,1-43,7	47,5-49,1
Wydajność rzeźna (%)	46,41	48,03	48,15	48,6-49,0	49,1-50,0
Masa półtuszy (kg)	6,07	7,03	8,30	8,8-10,3	11,5-12,1
Części cenne w półtuszy (kg)	2,53	2,98	3,52	3,8-4,3	4,6-4,8
(%)	41,69	42,39	42,41	41,7-43,2	40,0-41,0
Części pozostałe (kg)	3,54	4,05	4,78	5,0-6,0	6,9-7,3
(%)	58,31	57,61	57,59	56,8-58,3	59,0-60,0
Mięso w półtuszy (%)	64,06	63,32	61,45	60,0-62,0	59,0-61,0
Tłuszcz (%)	12,98	15,76	19,03	18,0-20,0	20,0-22,0
Kości (%)	22,96	20,92	19,52	19,0-20,0	17,5-20,0

Badania Załuski [10] nad krzyżowaniem użytkowym merynosa polskiego wykazały, że mieszańce były w tuczu ekonomiczniejsze, lepiej przyrastały i lepiej wykorzystywały pasze oraz dawały więcej wełny, a wydajność rzeźna mieszańców tuczonych do wieku 5-6 miesięcy i do masy ciała 38 kg (bez wełny) wynosiła 48,9-51,6⁰/₀, natomiast udział części cennych w tuszy wynosił 42,4-42,9⁰/₀. Podane przez Osikowskiego [9] wyniki dotyczące tych samych cech jagniąt merynosowych tuczonych do masy ciała 35-36 kg (w wieku 115 dni) były następujące: 51,2-51,7⁰/₀ oraz 42⁰/₀.

Procentowa zawartość mięsa, a także kości, w półtuszy owiec uhruskich (tab. 1) ulegała z wiekiem zmniejszeniu, zawartość tłuszczu natomiast wzrastała. Dane te przemawiałyby za stosowaniem tuczu do wieku 4 miesięcy, zwłaszcza, że do tego wieku jagnięta mają najwyższe przyrosty dobowe i najlepiej wykorzystują pasze na 1 kg masy ciała. Obliczenia porównawcze opłacalności opasu wykazały jednak, że tucz do wyższej masy ciała jest rentowniejszy tak ze względu na ilość otrzymanego mięsa, jak i wełny dobrej jakości [1]. Podobne stanowisko zaj-

sieniu ich do powierzchni „oka” najdłuższego mięśnia grzbietu mierzonej planimetrycznie. Powiązania z ostatnią cechą są, wydaje się, interesujące, ponieważ jak wynika z podejmowanych w świecie prób, może być ona także oceniana z pewną dokładnością przyżyciowo. Znalezienie metod uproszczonej oceny mięsności miałoby poważne znaczenie w przemysłowej produkcji baraniny.

WNIOSKI

1. Badania przydatności do tuczu owiec uhruskich wykazały, że owce te charakteryzuje najlepszy wzrost i wykorzystanie paszy do wieku 4 miesięcy.

2. Obliczenia dotyczące opłacalności tuczu, uwzględniające poza ilością otrzymywanego mięsa również wełnę, wskazują na preferowanie tuczu do wieku 6-8 miesięcy. Z wiekiem zawartość tłuszczu w tuszy wzrasta, natomiast mięsa i kości ulega zmniejszeniu.

3. Badania nad jagniętami z urodzeń bliźniaczych w zestawieniu z jedynekami wykazały pełną ich przydatność do produkcji mięsnej, jakkolwiek ogólna ocena owiec uhruskich wskazuje na konieczność poprawienia ich wydajności rzeźnej.

4. Otrzymane współczynniki korelacji między wybranymi cechami użytkowości mięsnej wskazują na możliwości stosowania uproszczeń w ocenie składu tusz.

LITERATURA

1. Domański A., Efner T.: Opłacalność tuczu jagniąt w zależności od końcowego ciężaru ciała. *Prz. Hod.* 8, 16, 1967.
2. Efner T.: Wydajność rzeźna skopów typu długowłnistej owcy polskiej. *Rocz. Nauk Rol. Ser. B*, 82, 3, 645, 1963.
3. Efner T.: Wpływ wcześniejszego odsadzania skopków na ich wydajność rzeźną w wieku 8 miesięcy. *Rocz. Nauk Rol. Ser. B*, 89, 2, 154, 1966.
4. Efner T.: Wydajność rzeźna skopów ubijanych w różnym wieku. *Med. Wet.* 3, 17, 1972.
5. Efner T.: Wpływ tasiemców przewodu pokarmowego na przyrosty ciężaru ciała i skład półtuszy skopów. *Med. Wet.* 2, 81, 1974.
6. Efner T.: Wartość rzeźna skopów bliźniąt i jedyneków ubijanych w wieku 10 miesięcy. *Rocz. Nauk Rol. Ser. B*, 97, 3, 29, 1976.
7. Efner T., Maciejewska K., Lipecka C., Gruszecki T.: Wartość rzeźna skopów jedyneków i bliźniąt. *Annales UMCS* (w druku).
8. Osikowski M.: Przemysłowa technologia produkcji młodego żywca baraniego. *Mat. na XLI Zjazd Naukowy PTZ w dniu 19 IX 1974*, 59.
9. Osikowski M.: Badania nad współzależnością między pomiarami przyżyciowymi i poubojowymi a wartością rzeźną jagniąt merynosowych. *Wyd. IZ*, 1977.

10. Załuska J.: Badania nad wynikami produkcyjnymi różnych krzyżowań użytkowych prowadzonych na materiale żeńskim merynosa polskiego. Wyd. PTZ, 1963.

T. Эфнер, К. Мацевска

РЕЗУЛЬТАТЫ ПРОВЕДЕННЫХ ДО СИХ ПОР ИССЛЕДОВАНИЙ ПО ОЦЕНКЕ МЯСНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ УГРУСКОЙ ОВЦЫ

Резюме

Исследования показали, что валухи убиваемые в возрасте 80-135 дней характеризуются наиболее выгодным соотношением ценных отрубов полутуш к остальным отрубам, а также самым высоким процентным участием мяса. Старшие валухи имеют более ожиренные туши и отличаются более высоким убойным выходом. Восьмимесячные валухи убивали в двух группах в зависимости от достижения конечного веса тела: в группе I — 35-40 кг, в группе II — 41-45 кг. В процентных расчётах, принимающих вес тела и туши за 100%, не были получены существенные различия между отдельными органами и отрубам. Близнецы содержимые и откармливаемые в таких же условиях как одиночки и убиваемые в возрасте 7-10 месяцев, не разнятся в отношении убойного качества, и поэтому повышение плодовитости путём селекции может способствовать повышению продукции баранины. На основании послеубойных анализов валухов убитых в возрасте 7-10 месяцев, установлена корреляция между весом тела и весом туши, весом окорока и весом полутуши, весом тканей окорока и весом тканей полутуши, весом тканей в окороке и седле и общим весом этих отрубов, а также мясистой частью отдельных ценных отрубов и площадью длиннейшей мышцы спины (*m. longissimus dorsi*).

T. Efner, K. Maciejewska

RESULTS OF THE HITHERTO EXPERIMENTS ON MEAT PERFORMANCE ESTIMATION OF THE UHRUSK SHEEP

Summary

The experiments have proved that the wethers slaughtered at the age of 80-135 days of life distinguished themselves with the most favourable ratio between valuable cuts of the half-carcass and the remaining ones as well as with the highest meat percentage. Older wethers have more fat in the carcass and distinguish themselves with a higher dressing percentage. The 8-month wethers were slaughtered in two groups depending on the reached final body weight: those of the group I — 35.40 kg, of the group II — 41-45 kg. In percentual calculations assuming the body and carcass weight for 100%, no significant differences between particular organs and cuts were obtained.

Twins maintained and fattened under the same conditions and single-born lambs and slaughtered at the age of 7-10 months did not differ from the latter

with regard to the slaughter value, and therefore the fertility increased by means of selection can contribute to an increase of the mutton production. Pre-slaughter analyses of wethers slaughtered at the age of 7-10 months, proved the correlation between the body weight and the weight of carcass, the weight of haunch and that of half-carcass, the weight of haunch tissues and that of half-carcass tissues, the weight of tissues of haunch and saddle and the total weight of these cuts as well as both the musculature of particular valuable cuts and the area of the longest back muscle (*longissimus dorsi*).